

פ ד ר י ש ר ק ר ל מ ס י 30/ג

מיטיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
שהוקיימה ביום ד', כ"ד בטבת תשט"ו-16.2.55 בשעה 08.50.

- הסתגפו: א. אונג - היו"ר
 ע. מסף
 י. בר-יהודה
 ש. הלל
 י. הררי
 ז. ורהפטיג
 י. קליבנוב
 י. שפירא

- נעדרו: ע. איכילוב
 ב. אזניה
 י. בדר
 ד. בר-דב-האי
 ת. טובב
 י. כסה
 ט. לורנץ
 ח. לנדאו
 ע. טימון
 ס. סנה
 ס. קטיס
 ח. רובין
 ר. שרי
 ב. שרון
 א. תבורי

- פוזמביס: ח. כהן - היועץ המשפטי
 ה' גלזבר - היועץ המשפטי למשרד הדתות
 ס. אלון - סגן היועץ המשפטי

סדר-היום: חוק הדיינים.

אני מותח את הישיבה.

היו"ר ס. אונג:

חוק הדיינים.

עלינו לסכם את הטעמים שהמשרד מותח
 פתוחים: 3, 6, 10, 12.

היו"ר ס. אונג:

סעיף 3

אני מציע תוספת: "מועצת הרבנות הראשית
 תפרסם בתקנות את סדרי ההסככה".

ז. ורהפטיג:

אני מוכן להסכים ששר הדתות יקבע בתקנות
 את סדרי ההסככה בהסכמת מועצת הרבנות
 הראשית. אבל אין מבחננו נות יום סככות להתקין תקנות אלה לשרי המשלה.

ח. כהן:

י. ספירא:

אני מציע לקבל את הצעת היועץ המשפטי.
כן אני מציע להוסיף בטעיף-קטן (ט):
"בתנאי שההסכמה ניתנה תוך שתי שנים לפני המינוי". אני מתכוון
לכך שלא תהיינה הסכמות "אד הוק".

י. בר-יהודה:

כל מה שעושים הדיינים מבלי שהכדינה
כופה את הפניה אליהם, אינני מוכן
להתערב בזה. אבל אם הכדינה כופה אזרחים לפנות אליהם, היא צריכה
גם לקבוע כללים בענין. אני מסכים כי מועצת הרבנות הראשית תכיר
בבתי-ספר פטוויים לצורך זה, ואני מציע שתהיה ועדה שתתכנה על-ידי
שר הדתות ושר המשפטים והיא תבחן ותתן תעודות.

י. הררי:

אם כתוב: "מי שהוסמך לכך על-ידי מועצת
הרבנות הראשית", הרי זה ניסוח מאוד לא
ברור. אם הכוונה היא שמי שהוסמך להיות רב, יהיה כשיר להיות דין, הרי
הניסוח אינו ברור. כמש' יתנו את הסמכויות לכהן? תמיד זה יהיה כשה
רגעים לפני שצריך יהיה לפנות טיטו לדיין. אינני חושב שזה שיטתו
אנשים בלתי מוכשרים, אלא להיפך: בכל פעם שירצו לטנות, יתנו כשרות.
ואז אין טעם לכל הדבר הזה, כי הרי כוונתנו להכניס קורליפיקציות
למי שיוכל להתטות דין. לו היתה דרך לכצוא שלב קודם, כפי שעשינו
זאת אבל עורכי-הדין, היינו צריכים לעשות זאת. אבל אם כל זה פיקציה,
ואם לא יקצע תיקון מתקבל על הדעת, הייתי מציע לחוק את הטעיף. אז
ה"סיבון" של הפועלים יהיה על-ידי הרבנות הראשית, והרכב ועדת
המינויים מבטיח שלא יטנו לתפקיד זה אדם שאינו מתאים לכך. אם טיטו
יסצא תמיכה של שלושה חברי ועדת המינויים, דומני שזוהי כשרות מספקת
להתכנות דין. ואין זה אומר שהוא יתמנה, זה אומר שהוא יהיה רק כועמד.

ז. ורהפטיג:

אינני בלהב כל כך להצעת חבר הכנסת שפירא,
כי אם היא תתקבל יהיו בטח שנתיים הרבה
מאוד הסכמות, ואינני חושב שטוב שיסתובבו הרבה מאוד אנשים עם הסכמות
כאלו וינהלו "לובינג". אבל יתכן שזה עונה לחששותיו של חבר הכנסת הררי.

בנוגע לתקנות הייתי מציע: מועצת
הרבנות הראשית באישור שר הדתות, אם כי הייתי מוכן להסכים גם
ל"שר הדתות בהסכמת מועצת הרבנות הראשית".

י. בר-יהודה:

אני מציע לבסח את הטעיף כך: "מי שיש
לו השכלה להנחת דעתה של מועצת הרבנות
הראשית ועמד בבחינות לדיינים שיערכו על-ידי ועדת בחינות ששר הדתות
ושר המשפטים יקים לצורך זה, כשיר להתטות דין".

אני מציע שהתקנות בענין זה יוצאו על
ידי שר הדתות מתוך התייעצות עם מועצת הרבנות הראשית.

אינני יכול לאמר כגון מה שזמנך בחוק
השופטים לגבי נסיון בעבודה, אבל אני מציע לקבל את הצעת חבר הכנסת
שפירא בכיוון אחר: שיהיה מדובר על אנשים שאין בותביים להם את המינוי
לצורך קונקרטי. אני מוכן לקצר את התקופה בענין זה לשנה בלבד.

י. ספירא:

אני מציע: "מי שהוסמך לכך על-ידי מועצת
הרבנות הראשית תוך שנתיים לפני המינוי",
כשיר להתטות דין. אני מציע שתנאי ההסכמה וסדריה ייקבעו בתקנות
שיתקין שר הדתות בהסכמת מועצת הרבנות הראשית.

ר.ט.

י. שפירא:

מינני רוצה לכנוע את האפשרות שיקחו
בן-ישיבה ויטפלו אותו כדי להתמנות
למחרת לדיין. מדוע מני מציע להגביל זאת לסנהדרין: מפני שהרבנים
סבורים כי מי שיש לו טענות אשר נתייבנה במקצת, הרלי הדברים בטכונים.
יתכן שבמקום שנתייב צריך להיות שלוש או חמש שנים, יתכן שצריך
גם לקבוע כי מי שהוסטך פעם, יש לקבוע לו בחינות יותר קלות, אבל
זה כבר ענין של מועצת הרבנות הראשית.

הרבנים צריכים להבין כי תקנות סנהדרין.
במדינה בקבעות על-ידי שרים.

י. הררי:

האם מי-אפשר היה למצוא פתרון על-ידי
נתינת הסמכות לשר הדתות להספין
"ישיבות" או מוסדות דתיים, ולקבוע כי מי שגומר מוסדות אלה יוכל להיות
כועסד להיות דין?

ז. ורהפטיג:

זה רעיון טוב, אבל מינני מושב שהוא
כבר בשל. מנחנו חותרים לקרנת זה שזה
יהיה אפשרי.

הנחלט: 1. לדחות את הצעת י. הררי לחוק את
הסעיף.

הסתייגות לי. הררי.

2. לדחות את הצעת ז. ורהפטיג המזכרת כי התקנות
יותקנו על-ידי מועצת הרבנות הראשית במישור
שר הדתות.

3. לדחות את הצעת י. בר-יהודה המזכרת לבסוף
את הסעיף כך: "מי שיש לו הסכלה להנחת דעתה
של מועצת הרבנות הראשית ועמד בבחינות
לדיינים שיערכו על-ידי ועדת בחינות ששר
הדתות ושר המספטים יקים לצורך זה, כשיר
להתמנות דין", ושהתקנות יותקנו על-ידי שר
הדתות כתוך התייעצות עם מועצת הרבנות הראשית.

הסתייגות לי. בר-יהודה.

4. לקבל את הצעת י. שפירא המזכרת: "מי שהוסטך
לכך על-ידי מועצת הרבנות הראשית תוך שנתיים
לפני הדין, כשיר להתמנות דין. תנאי האסמכה
וסדריה ייקבעו בתקנות שיתקין שר הדתות באסמכת
מועצת הרבנות הראשית".

5. לדחות את הצעת י. הררי המזכרת להוסיף אחרי
"תוך שנתיים" את המלים: "ולא פחות מטסה
חדשים".

הסתייגות לי. הררי, י. בר-יהודה.

טעין 6.

י. בר-יהודה:

בישיבה קודמת הצעתי שיהיו במקום שני
חברי כנסת - יהיו ארבעה חברי כנסת. כן
אני מצטטף להצעתו של חבר הכנסת רובין שייכתב במקום שר הדתות ושר
במסללה - שר הדתות ושר המספטים.

י. הררי:
אני מציע לכתוב במקום "סני הרבנים הראשיים לישראל" - "הי סמטת רב ראשי לישראל". הטספר יהיה כטספר הרבנים הראשיים. בהתאם לכך אני מציע להסמיר פתוח את הטספר הכללי של חברי הוועדה, ולא לציין זאת.

הוחלט: 1. לקבל את ההצעה להסמיר את הסעיף בנוסח המוצע.

הסתייגות לי. בר-יהודה: במקום סני חברי כנסת - ארבעה חברי כנסת.

2. לדחות את הצעת י. הררי האוסרת לחוק את טספר הרבנים הראשיים וכן את הטספר הכללי של חברי ועדת הסיווגים.

הסתייגות לי. הררי.

3. לדחות את ההצעה האוסרת לכתוב במקום "וחבר מחר של המטסלה" - "טר המטסטים".

הסתייגות לי. בר-יהודה, ח. רובין. קליבוב.

4. לדחות את הצעת ח. רובין האוסרת כי עורכי-הדין יסונו על-ידי הסתדרות עורכי הדין, בהתאם לביטוח שבחוק השופטים.

הסתייגות לי. בר-יהודה, ח. רובין.

5. לדחות את הצעת י. בר-יהודה לכתוב במקום "סני הרבנים הראשיים" - "סני נשיאי בית-הדין הרבני הגדול".

הסתייגות לי. בר-יהודה.

סעיף 10.

כיון שהדעות בענין זה ברורות, הייתי מציע לעבור להצבעה סבלי לקיים דיון.

י. ספיר:

אני מציע להתאים את הנוסח לנוסח חוק השופטים: "לפדינת ישראל ולחוקיה".

י. בר-יהודה:

הוחלט: לדחות את הצעת י. בר-יהודה לכתוב מחרי "לפדינת ישראל" - "ולחוקיה".

הסתייגות לי. בר-יהודה, י. הררי.

סעיף 12.

אני מציע לחוק את המליצה "לפיו הוא דן".

י. בר-יהודה:

הוחלט: לדחות את הצעת י. בר-יהודה לחוק את המליצה "לפיו הוא דן".

סעיף 13.

אני מבקש הסתייגות לסחיקת הסלים "בהסכמת הרבנים הראשיים לישראל ובהתייעצות עם שר

י. הררי:

המספטיים."

הסתייגות לי. הררי: לסחוק "בהסכמת הרבנים הראשיים לישראל ובהתייעצות עם שר המספטיים."

ז. ורהפטיג: אני מציע לעשות ררויזיה בסעיף 16(א), בקשר עם ההחלטה בנוגע לגיל הקיצבה. כן אני מציע לעשות ררויזיה בסעיף 21, בקשר עם ההחלטה לסחוק "אחד הרבנים הראשיים."

י. בר-יהודה: אני מציע לעשות ררויזיה בשלושה סעיפים: בסעיף 17 בקשר עם הצעת סמטורות הדיינים ייקבעו כפי שנקבעות סמטורות עובדי המדינה; בסעיף 18, בקשר עם הצעתו שזה יהיה בהסכמת שר הדתות ושר המספטיים, ואם לאו, שזה יפורסם ברשומות; ובסעיף 21(א)(2) לסחוק את הסלים "של דיון בישראל".

י. הררי: אני מתנגד לררויזיה מהסעיפים הבאים. גם בישיבה זו וגם בישיבה שהוחלט על דבריה מלה, הרכב הוועדה לא היה מלא. הרוב היה רוב סקרי. הסעיפים אשר בהם סעיפים שינויים אינם סעיפים אשר לא היה דיון בהם. מלה הם דברים שדנו עליהם בישיבות ארוכות והחלטנו כאשר החלטנו. ההכרעות שנתקבלו אינן סמטורות פעם לחבר זה ופעם לחבר אחר של הוועדה. היות יש לנו הרכב אחר של הוועדה. ההצעה לעשות ררויזיה אינה הבא מפני שחושבים שצריך לברר איזו סמלה סודש, מלא מפני שחושבים שבהרכב זה יעבור מה שלא עבר בהרכב אחר. אין סביעה להעביר את ההסתייגות בכנסת, אבל אין לעשות זאת בצורה זו. עוד הייתי מבין זאת לו היו מחליטים בגמר הדיון להודיע לכל הוועדה כי תהיינה ררויזיות של הצבעות שנתקיימו, ומז אולי היו חברי וועדה רואים חובה לעצמם לבוא לישיבה. אבל לא יתכן שבישיבה זו יעשו ררויזיה של כל עבודת הוועדה בישיבות קודמות. אני מציע שלא ללכת בדרכים אלו.

י. ספירא: הסתייגותו של חבר הכנסת ורהפטיג בענין האפשרות של הגשת תלונה על-ידי אחד הרבנים הראשיים, למשל היתה נושא לשיחה בינו ובינו ובין יו"ר ועדת החוקה מטס, ופבלי לדעת מה יהיה הרכב הוועדה היות, דובר בינינו על כך שצריך לבקש ררויזיה בענין זה. כך שאין לטעון כי ההצעה באה בגלל הרכב הישיבה היות.

הוחלט: 1. לקבל את הצעת ז. ורהפטיג לעשות ררויזיה של ההחלטה בסעיף 16.

2. לדחות את הצעת י. בר-יהודה לעשות ררויזיה של ההחלטה בסעיף 17.

3. לקבל את הצעת י. בר-יהודה לעשות ררויזיה של ההחלטה בסעיף 18.

4. לקבל את ההצעה לעשות ררויזיה של ההחלטה בסעיף 21.

סעיף 16.

ז. ורהפטיג:
אני מציע לקבל בסעיף 16(ה) את הנוסח אשר הוצע על-ידי המסילה.

י. שפירא:
בחוק הסופטים הצעתי כי ועדת המינימום תוכל גם להעלות את הגיל, אם היא מוצעת לנכון לעשות זאת. זה לא נתקבל. בכל מופן, לצורך החוק הזה אין הבדל בין רב ודיין, ונהוג שרב סכהן גם בגיל זקנה. על כן אני מציע את הנוסח הבא: "גיל הקיצבה של דיין הוא 70 שנה. אולם אם הוא רב ראשי בישראל או ראש מב בית-דין, יהיה גיל הקיצבה 75 שנה."

י. הררי:
הלכנו בענין זה בעקבות חוק הסופטים. אך מסרנו שלובי רבנים ראשיים לא נכתוב שום דבר, וברור שכל זמן שרב ראשי סכהן כרב ראשי, הוא יכול לכהן גם בתור ראש מב בית-דין, וזה מפילו מינו סוגבל לגיל 75. זה תלוי במה שייקבע לגבי רבנים ראשיים. אני מציע שלא לשנות את החלטת הוועדה בענין זה.

ז. ורהפטיג:
ההבדל בין דיין וסופט הוא שדיינות מתחילים בדרך כלל בגיל יותר ממוחר, גם מפני שחומר הלימודים רב וגם מפני שדיינים עוסקים בעיקר בעניני מישות, ואין זה ראוי שידם יטפל בזה.

י. בר-יהודה:
גיל קיצבה מינו נקבע לפי מספר שנות הכהונה שמכהנים. הדבר הקובע הוא הגיל הממוצע, ומפילו מסתו מעל לגיל הממוצע, שבו אדם מינו מתחיל לכהן בתפקיד. פירוש הדבר שיהיה מי שגם לפני גיל זה כבר מינו מתחיל לכהן בתפקיד זה, ויהיה מי שבגיל זה מתחיל להטטין לכהן בתפקיד, אך לא יוכל לעשות זאת. אין ברירה בענין זה אלא לקבוע מסתו ממוצע. ועל כל פנים, אין טיבה להבדיל בין סופטים ובין דיינים.

י. הררי:
אני מציע לדחות את ההכרעה בענין זה ליום ד' הבא. בזמין את כל חברי הוועדה לדון על כך.

י. שפירא:
אני מתנגד לזה. החוק יכול להיגמר היום, ואין שום סיבה לדחות זאת.

החלטת: 1. לדחות את ההצעה לדחות את ההצעה.

2. לקבל את הצעת י. שפירא האומרת: "גיל הקיצבה של דיין הוא 70 שנה. אולם אם הוא רב ראשי לישראל או ראש מב בית-דין, גיל הקיצבה הוא 75 שנה."

3. לדחות את הצעת הנוסח שמתקבלה בוועדה לפני החלטת הרוויזיה.

הסתייגות לי. הררי

סעיף 18.

י. בר-יהודה:
אני מציע לכתוב "בהסכמת שר הדתות ושר המשפטים". אני מציע זאת כמפורט שלם בתקבולה האצתי למסוק את הכלים "תפקיד ציבורי אחר".

הצעתי השניה: לפרסם זאת ברשומות, כדי שהציבור ידע על כך.

י. ספיר:
אני בעד זה להשאיר את הנוסח כפי שהוא, בתוספת של חובת הפירסום ברשומות. אם יהיה פירסום יוכל אבר כנסת לבוא בטענה אל שר הדתות על שנתן הסכמתו במקרה שלא ברין היה לתת.

ז. ורהפטיג:
אני מציע שהנוסח יהיה כמו בחוק השופט שים. ישנם תפקידים שמינה מענינים כלל את הציבור הרחב.

י. הררי:
כל הניסוחים שהובאו טובים באותה מידה לגבי המשפטים, ושם לא הציעו זאת. על כן אני מציע להכניס זאת כמין. חברי כנסת אינם מחפשים דברים כאלה ברשומות, אלא מפניהם את תשומת לבם לכך במקרה הצורך.

י. ספיר:
אני מסיר את הצעתי.

הוחלט: 1. לדחות את הצעת בר-יהודה לכתוב "שר הדתות ושר המשפטים".

הסתייגות לי. בר-יהודה.

2. לדחות את הצעת בר-יהודה להוסיף כי תהיה חובת פירסום ברשומות על פיבוני לפי סעיף זה.

הסתייגות לי. בר-יהודה.

סעיף 21.

ז. ורהפטיג:
בסעיף-קטן (א) אני מציע להחזיר את הכלים "או אחד הרבנים הראשיים לישראל", אשר הועדה החליטה על כחיקתו. צריך לאפשר לרשות הדתית להביא תלוזה בענינים אלה.

י. בר-יהודה:
אני מציע כי בפסקה (2) ייאמר "באופן שמינו הולם את מעמדו" וייסחקו הכלים "של דיין בישראל". אינני רוצה שיעמדו לדין מסמעי דיין לא על התנהגותו אלא על דעותיו.

י. הררי:
בישיבה קודמת הביא חבר הכנסת בר-יהודה ניסוח חסוב בגד הצעת חבר הכנסת ורהפטיג: לא יתכן שאותו אדם גם יהיה המשפטי, גם סרכיב את בית-הדין אשר דן בהאספה וגם יהיה עפט בבית-הדין הזה.

היו"ר מ. סובל: בהסתייגותו של חבר הכנסת ורהפטיג ישנה הוספת: נתן הוגשה קובלנה על-ידי אחד הרבנים הרמשייס, לא יטב טגיש קובלנה בדין.

ז. ורהפטיג: מני מטכיה גם שבסקרה כזה הוא לא ירכיב את בית הדין ולא יטפל בענין הזה.

י. קליבוב: מתוך גישתי הכללית אינני מטכיה להענקת זכויות סיוודות לסני הרבנים הרמשייס. הגישה הזאת סבוגדת למסורת ההיסטורית של עם ישראל, ה יקרה לי סמוד. זוהי הליכה בדרכי התחיקה המודרנית. זה סבוגד לכל השקפה שלנו על התפתחות החיים הדתיים בישראל. זוהי צורה של ביסופים, ומבחנו הולכים ויוצרים סדינה תיחוקרטיית.

י. ספיר: מני תוסך בהצעת חבר הכנסת ורהפטיג. לגבי דיין ישנן קווליפיקציות נוספות על אלו של שופט: ספירה טיביסטלית של הוראות הדת. ושר הדתות אינו האיש הסוסך לקבוע זאת. מני חולק על דברי חבר הכנסת קליבוב. יש בינינו רוב של יהודים אשר כמו סארצות שהיו להם תמיד רבנים רמשייס. העדה האשכנזית כבר אינה רוב במרץ. ומני חושב שאין כלל להתבייש בהקמת הסוסד הזה של רב רמשיי.

הוחלט: 1. לדחות את הצעת ז. ורהפטיג המוסדות כי רב ראשי יוכל להגיש קובלנה, אך בסקרה זה לא ישב בדין ולא יוכל להרכיב בית-דין שטמעתי.

הסתייגות לז. ורהפטיג, ולשר הטשע טיה.

2. לדחות את הצעת י. בר-יהודה לפיסקה (2) לסחוק את הסלים "של דיין בישראל".

הסתייגות לי. בר-יהודה.

הישיבה ננעלה בשעה 11.15.